

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto liikenne- ja viestintäministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi yksityistielain muuttamisesta

Yksitystielakia koskevan esitysluonnoksen perusteella saa kohtuullisen käsityksen asian taustasta, tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista. Esitysluonnoksessa kuvataan havainnollisesti yksityisteiden merkitystä ja tunnistetaan useita keskeisiä vaikutuskanavia. Vaikutusten määrällistä suuruusluokkaa, kohdentumista eri toimijaryhmiin ja arvioihin liittyviä epävarmuuksia tulisi kuitenkin kuvata nykyistä tarkemmin.

Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet

- Vaikutuksia eri kohderyhmiin tulisi eritellä tarkemmin. Esitysluonnoksessa olisi hyödyllistä kuvata vaikutuksia esimerkiksi vakituisiin asukkaisiin, vapaa-ajan asukkaisiin, iäkkäisiin tieosakkaisiin, kuolinpesiin, maatiloihin, metsänomistajiin, tienvarren yrityksiin, sähköverkkoyhtiöihin ja teleoperaattoreihin.
- Taloudellisten vaikutusten suuruusluokkaa tulisi konkretisoida. Esitysluonnoksessa olisi hyvä kuvata tarkemmin, millaisiin oletuksiin vaikutusten vähäisyyttä koskeva arvio perustuu ja kuinka usein ehdotetut muutokset koskisivat tiekuntia, tieosakkaita, yrityksiä ja viranomaisia.
- Oikeusturvavaikutusten arviointia tulisi täydentää erityisesti tiemaksuja koskevan muutoksenhaun osalta.
- Viranomaisiin ja muihin julkisiin toimijoihin kohdistuvat vaikutukset tulisi koota yhteen ja arvioida kattavammin.
- Liikenneturvallisuusvaikutuksia, tietoyhteiskuntavaikutuksia sekä maaseutuvaikutuksia tulisi konkretisoida.

1. Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Tässä esitettävä kuvaus on suora lainaus esitysluonnoksen "esityksen pääasiallinen sisältö" -jaksosta:

”Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yksityistielakia.

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on sujuvoittaa tiekuntien hallintoa ja päätöksentekoa ja siten edistää yksityisteiden tehokasta tienpitoa. Tavoitteena on myös lisätä liikenneturvallisuutta yksityisteillä ja vahvistaa tieosakkaiden oikeusturvaa.

Esityksessä ehdotetaan yksityistielakia muutettavaksi niin, että tieosakkaalla olisi aiempaa helpompi pääsy eräisiin tiekunnan ja sen toimielimen asiakirjoihin. Tiekunnan perustamiseen ja muutoksiin liittyviä päätöksentekomenettelyjä täsmennettäisiin. Lisäksi tiekunnan toimielimelle säädettäisiin velvollisuus ylläpitää osakasluetteloa. Tieosakkaiden mahdollisuutta vastustaa yhdyskuntateknisen laitteen sijoittamista tiealueelle ehdotetaan rajattavaksi vain tiensuuntaisiin runkolinjahankkeisiin.

Tiemaksun ja käyttömaksun perimistä koskevaa pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi niin, että verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain mukaisen perustevalituksen käyttömahdollisuus tiemaksujen virheellisestä maksuunpanosta suljettaisiin pois.

Lisäksi esityksen mukaan yksityistietoimituksen toimivaltaa lisättäisiin niin, että toimituksessa voitaisiin määrätä laittomasti asetettu sulkulaite poistettavaksi.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027.”

2. Arvio hallituksen esitysluonnoksesta ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksen perusteella saa kohtuullisen käsityksen asian taustasta, tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista. Nykytilaa koskevassa kuvauksessa tuodaan esiin yksityisteiden huomattava merkitys osana Suomen liikennejärjestelmää, elinkeinoelämän kuljetusketjuja, maaseudun asutusta, vapaa-ajan asumista sekä yhteiskunnan toiminta- ja huoltovarmuutta. Nykytilan kuvaus antaa myös kohtuullisen käsityksen lainmuutosten tarpeesta, mutta esitysluonnoksessa olisi hyvä kuvata tarkemmin, kuinka yleisiä nykytilassa havaitut ongelmat ovat ja mihin käsitys ongelmien merkityksestä perustuu.

Arviointineuvosto katsoo, että vaikutusarviointi jää osin tarpeettoman yleisluonteiseksi.

Esitysluonnoksessa tunnistetaan useita myönteisiä vaikutuskanavia, mutta vaikutusten kohdentumista eri toimijaryhmiin, vaikutusten suuruusluokkaa ja arvioihin liittyviä epävarmuuksia olisi hyvä käsitellä

tarkemmin. Jos täsmällisiä määrällisiä tietoja ei ole saatavilla, esitysluonnoksessa olisi hyvä esittää vähintään suuntaa antavia tietoja tai havainnollistaa vaikutuksia tapausesimerkkien avulla.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa olisi hyvä täsmentää ehdotettujen muutosten suhdetta esityksen laajoihin tavoitteisiin. Esitysluonnoksessa yksityisteiden merkitys kuvataan laajasti muun muassa liikennejärjestelmän, elinkeinoelämän kuljetusten, maaseudun asutuksen, vapaa-ajan asumisen sekä yhteiskunnan toiminta- ja huoltovarmuuden näkökulmasta. Ehdotukset ovat kuitenkin pääosin rajattuja hallinnollisia ja menettelyllisiä täsmennyksiä. Tämän vuoksi vaikutusarvioinnissa olisi hyvä erottaa selkeämmin, mitä vaikutuksia ehdotetuilla muutoksilla voidaan arvioida olevan ja mitkä yksityistieverkon kuntoon, rahoitukseen, korjausvelkaan, saavutettavuuteen tai maaseudun väestökehitykseen liittyvät kysymykset jäävät tämän esityksen ulkopuolelle.

2.2 Taloudelliset vaikutukset

Arviointineuvosto katsoo, että taloudellisten vaikutusten arviointia tulisi täydentää. Esitysluonnoksessa arvioidaan, että taloudelliset vaikutukset kotitalouksiin ja yrityksiin ovat vähäisiä eikä olennaisia vaikutuksia julkiseen talouteen tai kansantalouteen ole tunnistettu. Samalla esitysluonnoksessa tunnistetaan useita vaikutuskanavia, joiden kautta ehdotuksilla voi olla taloudellista merkitystä esimerkiksi tiekuntien hallinnolle, teiosakkaille, sähkö- ja tietoliikenneyhteyksien rakentamiselle, tienvarren yrityksille ja elinkeinoelämän kuljetuksille.

Arviointineuvosto katsoo, että vaikutusarvioinnissa olisi perusteltua selventää, millaisiin oletuksiin vaikutusten vähäisyyttä koskeva arvio perustuu. Arviointia olisi hyvä tukea esimerkiksi tiedoilla muutosten kohteena olevien asioiden vuosittaisista määristä, kustannuksista, käsittelyajoista tai muutosten arvioiduista säästöistä.

2.2.1 Vaikutukset kotitalouksien asemaan

Arviointineuvosto katsoo, että kotitalouksiin ja teiosakkaisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi jää liian yleiselle tasolle ja sitä tulisi täsmentää. Esitysluonnoksessa tunnistetaan, että tiekuntiin kohdistuvat taloudelliset vaikutukset ovat pitkälti myös teiosakkaisiin kohdistuvia vaikutuksia, koska tiekuntien kustannukset katetaan pääosin teiosakkaiden tiemaksuilla. Esitysluonnoksessa arvioidaan myös, että asiakirjojen parempi sähköinen saatavuus voi tuoda teiosakkaille kustannussäästöjä ja että johtojen sijoittamismenettelyn keventäminen voi hyödyttää sähkö- ja tietoliikenneliittymiä tilaavia kotitalouksia. Vaikutusarvioinnissa jää kuitenkin tarpeettoman yleiselle tasolle, millaisia kustannuksia tai hyötyjä ehdotuksista voi aiheutua eri teiosakas- ja kotitalousryhmille.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnosta tulisi täydentää arviolla siitä, miten asiakirjojen toimittamista, osakasluettelon ylläpitämistä, kokousmenettelyjä ja sähköistä tiedonsaantia koskevat muutokset vaikuttavat tiekuntien hallinnolliseen taakkaan, kustannuksiin ja teiosakkaiden maksuihin. Lisäksi

olisi hyödyllistä arvioida, kohdistuvatko hyödyt ja mahdolliset kustannukset eri tavoin vakituisiin asukkaisiin, vapaa-ajan asukkaisiin, iäkkäisiin henkilöihin, kuolinpesiin, muihin yhteisöomistajiin ja ulkopaikkakuntalaisiin.

Arviointineuvosto kiinnittää huomiota siihen, että vaikka lausuntokierros on ollut avoin, kotitalouksien, vapaa-ajan asukkaiden ja yksittäisten tieosakkaiden näkökulmat näyttävät jäävän valmisteluaineistossa melko vähäisiksi suhteessa siihen, kuinka laajaa joukkoa yksityistiet koskettavat. Esitysluonnosta olisi hyödyllistä täydentää kuvauksella siitä, millaiseen tietopohjaan eri kotitalous- ja tieosakasryhmiin kohdistuvia vaikutuksia koskevat arviot perustuvat.

2.2.2 Vaikutukset yrityksiin

Arviointineuvosto katsoo, että yritysvaikutuksia olisi perusteltua konkretisoida. Esitysluonnoksessa tuodaan esiin yksityisteiden merkitys maatalouden kuljetuksille, puun hankintakustannuksille ja elinkeinoelämän kuljetusketjuille. Lisäksi esitysluonnoksessa tunnistetaan vaikutuksia erityisesti sähkö- ja tietoliikenneyhteyksiä toimittaviin yrityksiin, teleyrityksiin sekä liittyviä tilaaviin yrityksiin. Arviointi jää kuitenkin pääosin laadulliseksi. Esitysluonnoksessa olisi hyvä kuvata tarkemmin, millaisia vaikutuksia ehdotuksilla voi olla yritysten kustannuksiin, hankkeiden aikatauluihin ja hallinnolliseen taakkaan. Mikäli määrällistä tietoa ei ole saatavilla, vaikutuksia voisi kuvata esimerkiksi suuntaa antavien arvioiden tai tapausesimerkkien avulla.

2.3 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

2.3.1 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa tulisi arvioida tarkemmin, millaisia vaikutuksia tiemaksuja ja käyttömaksuja koskevan muutoksenhakujärjestelmän selkeyttämisellä on tieosakkaiden tosiasiallisiin oikeussuojamahdollisuuksiin. Esitysluonnoksessa tunnistetaan, että perustevalituksen poissulkemisella voi olla ristikkäisiä vaikutuksia, ja siinä esitetään tietoa perustevalitusten vähäisestä määrästä. Moitekanteiden määrästä, käsittelyajoista tai kustannuksista ei kuitenkaan esitetä vastaavaa arviota. Esitysluonnoksessa olisi hyvä selvittää, onko tiekunnan päätöksen moittimista koskevista asioista saatavilla määrällistä tai suuntaa antavaa tietoa esimerkiksi tuomioistuinten tilastoista tai muista oikeushallinnon lähteistä. Lisäksi olisi hyvä arvioida, voiko käräjäoikeusmenettelyyn liittyvä kuluriski tai menettelyn käytännön vaativuus käytännössä heikentää yksittäisen tieosakkaan mahdollisuuksia käyttää oikeussuojakeinoja.

Arviointineuvosto katsoo, että näkemä- ja suoja-alueita koskevan kasvillisuuden, luonnonesteiden ja muiden esteiden poisto-oikeuden laajentamisen vaikutuksia olisi hyvä arvioida tarkemmin. Esitysluonnoksessa ei arvioida ehdotuksen merkitystä erilaisten yksityisteiden näkökulmasta. Vaikutukset ja sääntelyn oikeasuhtaisuus voivat olla erilaisia vilkkaasti liikennöidyillä, elinkeinoelämän kuljetusten tai välttämättömien palvelujen kannalta merkittävillä yksityisteillä kuin hyvin vähäliikenteisillä mökki- tai metsäautoteillä. Arvioinnissa olisi hyvä ottaa huomioon myös mahdolliset vaikutukset ympäristöarvoihin,

maisemaan ja luonnon monimuotoisuuteen erityisesti silloin, kun poistettavat esteet sijaitsevat tiealueen ulkopuolisella näkemä- tai suoja-alueella.

Arviointineuvosto katsoo, että omaisuudensuojaa koskevaa arviointia olisi syytä täsmentää. Esitysluonnoksessa katsotaan, ettei ehdotuksella olisi olennaista vaikutusta omaisuudensuojan nykytilaan, koska kasvillisuuden, luonnonesteiden, rakennelmien ja rakennusten poisto-oikeus kohdistuisi alueisiin, joihin jo nykyisin kohdistuu tieoikeus tai erikseen määrätty näkemä- tai suoja-alue. **Arviointineuvosto katsoo**, että esitysluonnoksessa olisi hyvä käsitellä sitä, millaisia käytännön vaikutuksia muutoksella voi olla kiinteistönomistajien omaisuudensuojaan ja oikeusturvaan erityisesti tilanteissa, joissa poisto-oikeuden laajuudesta tai alueen luonteesta syntyy erimielisyyttä.

2.3.2 Vaikutukset viranomaisiin

Arviointineuvosto katsoo, että viranomaisiin ja muihin julkisiin toimijoihin kohdistuvia vaikutuksia tulisi arvioida kattavammin ja koota niitä koskevat arviot selkeämmin yhteen. Esitysluonnoksessa ehdotetut muutokset voivat vaikuttaa muun muassa Maanmittauslaitoksen yksityistietoimituksiin, kuntien rakennusvalvontaviranomaisiin, elinvoimakeskuksiin, ulosottoviranomaisiin, tuomioistuimiin, poliisin virka-apuun sekä rataverkon haltijan menettelyihin silloin, kun johto tai laite sijoittuisi myös rautatiealueelle.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnosta olisi hyvä täydentää arviolla siitä, lisäävätkö vai vähentävätkö ehdotukset viranomaisten ja muiden julkisten toimijoiden tehtäviä, kustannuksia ja käsittelyaikoja. Esimerkiksi yksityistietoimituksen toimivallan laajentaminen laittomasti asetetun sulkulaitteen poistamiseen voi muuttaa toimitusten sisältöä ja mahdollisesti lisätä toimitushakemuksia, mutta samalla selkeä viranomaispäätös voi vähentää poliisin virka-apuun liittyviä epäselvyyksiä. Rautatiealueelle sijoittamista koskevan sopimusvaatimuksen osalta olisi hyvä arvioida mahdollisia vaikutuksia rataverkon haltijan menettelyihin, hankkeiden aikatauluihin ja toimijoiden väliseen vastuunjakoon.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa olisi hyödyllistä arvioida myös, voiko tiealueelta sekä näkemä- ja suoja-alueelta poistettavaa kasvillisuutta, luonnonesteitä, rakennelmia tai rakennuksia koskevan sääntelyn täsmentäminen lisätä poistamisvaatimuksia, tieosakkaiden ja kiinteistönomistajien välisiä erimielisyyksiä tai yksityistietoimitusten ja rakennusvalvontaviranomaisten lupapäätösten määrää.

2.3.3 Vaikutukset turvallisuuteen

Arviointineuvosto katsoo, että liikenneturvallisuusvaikutusten arviointia olisi hyvä konkretisoida. Esitysluonnoksessa kuvatut vaikutuskanavat ovat uskottavia, mutta arviointia olisi hyvä tukea esimerkiksi tiedoilla näkemäesteisiin, kelirikkoon, painorajoituksiin ja laittomiin sulkulaitteisiin liittyvien tilanteiden yleisyydestä ja vaikutusten todennäköisestä mittaluokasta. Jos tarkkaa määrällistä tietoa ei ole saatavilla, arviointia voisi pyrkiä täydentämään sidosryhmäpalautteeseen tai viranomaiskokemuksiin perustuvalla laadullisella arviolla.

2.3.4 Vaikutukset tietoyhteiskuntaan ja tietosuojaan

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa kuvataan osakasluettelon tietosisältöä ja henkilötietojen käsittelyn oikeusperustaa. Vaikutusarviointia olisi kuitenkin hyödyllistä täydentää arvioimalla, millaisia käytännön tietosuojariskejä osakasluettelon luovuttamiseen voi liittyä ja millaiset valmiudet erikokoisilla tiekunnilla on huolehtia tietosuojavelvoitteista sekä turvata tieosakkaiden tiedonsaanti.

Arviointineuvosto pitää hyvänä, että esitysluonnoksessa tunnistetaan tarve turvata myös niiden tieosakkaiden tiedonsaanti, jotka eivät käytä sähköisiä palveluja. Tätä näkökulmaa voisi täydentää arviolla tiekuntien tosiasiallisista digivalmiuksista ja siitä, millaisia kustannuksia ja käytännön järjestelyjä sähköinen ja ei-sähköinen tiedonsaanti edellyttävät.

2.3.5 Vaikutukset aluekehitykseen ja maaseutuun

Arviointineuvosto katsoo, että aluekehitys- ja maaseutuvaikutuksia olisi hyvä käsitellä esitysluonnoksessa erillisenä kokonaisuutena. Yksityisteillä on erityisen suuri merkitys harvaan asutuilla alueilla, maaseudun elinkeinoille, vapaa-ajan asumiselle ja peruspalvelujen saavutettavuudelle. Esitysluonnoksessa nämä vaikutukset tunnistetaan nykytilan kuvauksessa ja tavoitteissa, mutta vaikutusarvioinnissa maaseutu- ja aluekehitysnäkökulma jää vähäiseksi. Arvioinnissa olisi hyvä täsmentää, missä määrin ehdotetut hallinnolliset ja menettelylliset muutokset voivat vaikuttaa esimerkiksi maaseudun asukkaiden liikkumismahdollisuuksiin, palvelujen saavutettavuuteen ja yksityistieverkon ylläpidon edellytyksiin.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa olisi hyödyllistä käsitellä myös yksityisteihin kuuluvien lossien ja lauttojen merkitystä saaristoalueiden saavutettavuuden, vakituisen asumisen, vapaa-ajan asumisen, palvelujen saatavuuden ja elinkeinojen toimintaedellytysten kannalta. Voimassa olevassa yksityistielaisissa yksityistiehen kuuluva lautta mainitaan tiealueen määritelmässä sekä käyttömaksua tiemaksun sijaan koskevassa säännöksessä. Lausuntopalautteessa on kuitenkin tuotu esiin, että yksityistielosseja ja -lautoja koskevaa sääntelyä pidetään epäselvänä ja rahoituksen jatkuvuutta epävarmana. Esitysluonnoksessa olisi hyvä perustella, rajautuvatko nämä kysymykset tämän esityksen ulkopuolelle, ja tarvittaessa arvioida niiden merkitystä saaristoalueiden saavutettavuuden, tiekuntien kustannusten ja tieosakkaiden yhdenvertaisen kohtelun kannalta.

3. Lainsäädännön arviointineuvoston lausuma

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi yksityistielain muuttamisesta (hankenumero: LVM022:00/2025), jonka liikenne- ja viestintäministeriö toimitti arviointineuvoston käyttöön 26.5.2026. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa tyydyttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

Helsingissä 11. kesäkuuta 2026

Leena Linnainmaa

Lainsäädännön arviointineuvoston varapuheenjohtaja

Antti Moisio

Arviointineuvos, lainsäädännön arviointineuvoston sihteeri

Yhteystiedot:

Valtioneuvoston kanslia
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
vnk.fi
p. 0295 16001

Liite 1 Arviointineuvoston käyttämät standardilausumat

5. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää kiitettävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä lisäsehdotuksia hallituksen esitysluonnokseen.

4. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

3. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa tyydyttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

2. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa välttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Hallituksen esitysluonnoksessa on olennaisia puutteita ja esitysluonnosta tulee korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

1. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnoksen puutteet ovat niin merkittäviä, ettei esitysluonnos täytä lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimuksia. Hallituksen esitysluonnoksen pohjalta ei pysty muodostamaan riittävää ja perusteltua käsitystä esityksestä, eikä sen taloudellisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ilman puutteellisuuksien korjaamista on vakavasti harkittava, voiko hallituksen esityksen antaa eduskunnan käsiteltäväksi.*

* Viimeinen virke jätetään pois niissä tilanteissa, kun esitystä ei käytännössä voida vetää pois.